

NOTA DEL REDACTOR

Car collegas e amicos,

Durante un longe tempore, nos, malgrado le effortio de alcun pauc collegas, non succedeva occupar nos in le preparation del INTERNOVAS durante le fin del anno passate. Alcun chirurgias insperate, e submittite con successo, nos obligava allontanar nos del labor como redactor, “*digitator*”(*) e revisor de nostre proprie travalio. Le intention initial esseva mantener le fidelitate de iste informativo sempre que possibile.

Il esseva quatro le chirurgias Assi, ben que illos esseva fortemente necessari, hodie, io sol spera que mi computator non me lassa in difficultate, como illo sole facer me, per frenar, inde le perdita de varie (io suppone) e-postas durante sub assistentia medical.

Que iste informativo arriva al manos de omne illes interessate in le lectura de nostre modeste labor.

Ben que un tanto remorate, nos desira a omne nostre lectores nostre sincer desiro in iste Nove Anno, plen de allegressa, pace e successo.

Le Redactor

(*) **Digitator** - *persona qui face digitation (anti-quate dactylographo .*

Pardona me pro le uso del neologismo.

LECTION DE VITA

Esser Anciano e esser Vetulo

“Anciano es ille qui ha multe etate; vetulo es ille qui perdeva le jovialitate. Le etate causa le degeneration

del cellulas; le vetulesa, le degeneration del spirito. Tu es ancian quando on demanda si vale le pena: tu es vetule quando, sin pensar, tu responde que no. Tu es ancian quando tu sonia; tu es vetule quando tu apena dormi. Tu es ancian quando tu ancora apprende; tu es vetule quando tu jam non plus insenia. Tu es ancian quando tu te exercita; tu es vetule quando tu a pena riposa. Tu es ancian quando tu ancora senti amor; tu es vetule quando tu solmente senti jelsias. Tu es ancian quando le presente die es le prime del resto de tu vita; tu es vetule quando omne le dies pare esser le ultime del longe jornata. Tu es ancian quando tu calendario ha “demans”; tu es vetule quando illo sol ha “heris”. Le anciano se renova post cata die que se comencia, le vetulo se trova cata die que se fini, nam, durante que le anciano ha su oculos adresate al horizonte, de ubi le sol se emerge e illumina le sperantia, le vetulo ha su myopia retornate al umbra del passato. Le anciano ha planos, le vetulos ha saudades(nostalgias). Le anciano frue de lo que le resta del vita, le vetulo suffre pro lo que le approcha del morte. Le anciano porta un vita active, plen de projectos e plen de sperantia. Pro ille, le tempore passa rapide, mais le vetulesa nunquam arriva. Pro le vetulo, su horas se traina destituite de senso. Le rugas del anciano son belle proque illos esseva marcate per le surrido; le rugas del vetulo son fede proque illos esseva plicate per le amaritude. In summa, anciano e vetulo pote haber le mesme etate in le cartulario, ma illes ha etates differente in le corde. Que tu, anciano, vive un longe vita, mais nunquam deveni vetule. E tu vetulo, apprenda esser ancian!...”

ESQUE ON POTE CREDER?

INFANTE QUI VIDE TV TROPO MANGIA MINUS VERDURAS

Fonte: Jornal A TRIBUNA. de 20.12.03

Washington – Un studio divulgate recentemente afirma que quanto plus de infantes vide television, minus fructos e vegetables illes mangia.

Le infantes recercate qui remaneva plus tempore vidente television mangiava 0,16 minus porciones de fructos e vegetables por cata hora extra ante le aparato.

Multe horas ante le televisor ha essite relationate a plus grande consumo de alimentos non-nutritive, minus exercitios e plus obesitate, ma isto es le prime studio que monstra que vider TV porta un minor consumo de fructos e vegetables, secundo le reporto que esseva publicate per le periodico *Pediatrics*.

Le infantes american meava plus tempore vidente TV que in qualcunque altere activitate que non sia dormir. Le media es le vinti-duo horas pro septimana, secundo le reporto. Iles son exponite a vinti mil comerciales pro ano, o inter cento cinquanta e ducentos horas.

Renée Boyton-Jarret, del Scola de Sanitate Public de Havard e autora del studio dice que le major parte del propaganda de victo exhibite durante programas infantil son confligente con le habitos de alimentation. Le reporto observava: "*Apena un parve parte de iste mercato es directionate a fructos e vegetables*".

--o-o-o-0-o-o-o--

**UN IN CATA CENTO
PASSAGEROS DISVELOPA TRAMBOSIS
DURANTE VOLOS**

Fonte: Jornal A Tribuna, de 20.12.03

Wellington, Nove Zelanda – Un studio facite per cientistas de Nove Zelanda sugere que un in cata cento personas qui face viages de longe

duration per avion ha ocasion por sufrir le sintomas del trom-bosis venose profunde, anque cognoscite como "*sindrome del classe economic*".

Per audir plus de novem centos voluntarios, ab le quales novem de illes disvelopava problemas de sanitate ligate al volo, le equipa de recercatores, por su proprie sorpresa, discoperiva que alcun del providentias de precaution recomen-date pare haber facite pauc efecto.

Le conclusion del cientistas neozelandeses, publicate per le jornal medical britanic **The Lancet**, sugere que le risco de trombosis venose profunde non es reducite per le uso de calceas de alte pression pro meliorar le circulation ni per le ingestion de parve doses de aspirina por "**diluer**" le sanguine.

Omne voluntarios del recerca faceva viages de al minus dece horas de duration e volava, in media, trenta-novem horas durante periodo de sex menses.

Quatro casos de embolia pulmonar, quando un pecia de un coagulo se separa e se disloca usque le pulmon e causa complication potencialmente fatal, esseva registrate inter le nove voluntarios qui presentava complicationes de sanitate causate per le viages de duration longe.

--o-o-o-0-o-o-o--

**RECERCA DICE QUE REGUARDAR
NEPTOS ES PERICULOSE**

Fonte: Jornal A Tribuna, de 20.12.03

Washington – Un studio de Universitate Harvard, Statos Unite, conclu-deva que le granmatres qui reguarda lor neptos ha cinquanta pro cento plus risco de disvelopar problemas cardiac.

Malgrado le recercatores non haveva incontrate rationes explicite pro iste fenomeno, illes sugere que corpores fatigate pote esser vulnerabile al exposition

del exceso de energia infantil. E le periculo augmenta quando iste exposition ultrapassa le delicate limite de novem horas septimanal.

Publicate in American Journal of Public Health, le travalio se basa in le Studio de Sanitate del Infermeras, le qual esseva accompaniate cento vinti mile feminas, desde 1976, in Statos Unite. Le recercatores de Harvard concentrava se in un subgrupo de 54.412 infermeras inter le etates 50 e 75 anos. Durante le quatro anos in que ilas esseva accompaniate, 42 – le equivalente a 1,1% del 3.808 feminas qui regardava lor neptos in un periodo septimanal de novem horas o plus – presentava maladies cardiac.

Il pare pouco, ma iste taxa esseva 0,7% inter le granmater-baby siter durante minus de novem horas e ancora minor de 0,5% inter ilas qui non regardava neptos. Il es le prime vice que on liga iste practica, malgrado recercas anterior habeva detegite un incidentia de granmatres qui regarda le neptos e non se regarda.

--o-o-o-0-0-0--

RIDER ES LE MELIOR TERAPIA

I

Le marita parla al marito:

- Caro, il occurreva un problemetto con le carro... Il ha aqua in le carburator.
- Ridicule! Tu non mesmo sape que es le carburator! Ubi es le carro?
- Illac, intra le piscina!

II

Quando io me associava a un suppletor de Interret, illes peteva que io seligeva un contrasigno, ma omne parolas que io tentava jam habeva essite seligite per altere persona. Post medie hora de frustration, io digitava: “Io desiste.

E le suppletor respondeva: “Contrasigno jam existente”.

III

Nostre tres neptos habeva passate qualche dies con nos. Le avo considerava interessante que le tres neptos iva al parlamento in activitate, assi, nos les levava pro assister a un session. Post alcun tempore, nostre nepto de 11 annos succuteva le avo;

- Granpatre, proque omnes parla e nemo auscultat? – demandava.

IV

In un determinate interpresa pro reparation e lubrification de machinas, il habeva un maestro de obra valde rigorose e poco amicabile con su obreros. Sempre que ille arrivava justo in le matino, ille non les salutava, como esserea normal, ma sempre procurava discoperir desagradabile action de alcun empleato qui non le placeva. Su observationes esseva sempre brute, sin ulle tacto de respecto. Su expressiones esseva sempre de iste maniera: Tu es un asino; le proxime vice que tu laborara de iste maniera io te dara un suspension de su activitates dum varie dies, et cetera. Nemo escappava de su colera. Inter le subordinatos il habeva un desagradabile climate de revolta, de discontentamento, de timor.

Certe die, le subordinatos prendeva cognoscentia que le determinate maestro de obra iva participar de un curso de relationes human durante un septimana. Ille periodo esseva, pro le subordinatos, le plus bon in tote le tempore de labor.

Le die quando le maestro de obra debeva retornar a su activitates, le empleatos jam sentiva que ille sentimento de pace, tranquillitate, harmonia habeva finite. E totes attendeva le ingratitudine de lor chef.

Quando le maestro de obra entrava in le officina, omne le subordinatos restava a buca aperte, nam ille complimentava surridente cata un de su empleatos, ora premente le manos, ora dante colpettos amicabile sur le dorsos, ora usante parolas suave e agradabile.

A ille momento, in un angulo del officina, un del empleatos commentava con un de su collegas de maniera malitiose:

- Hmm! Nostre chef, depest ille curso, deveniva homosexual.

V

Le functionario lamenta le basse salario al patrono.

- Mi salario non es compatibile a mi aptitudes!

- Io sape, io sape – respondeva le chef. –
Ma nos non pote lassar que tu mori pro fame.

--o-o-o-0-o-o-o--

INTRA LE VITA

Non te crede in le vita
Autosufficiente

Vive, a cata instante,
Per le labor de alicuno.

Solmente paucos cultiva qualcosa
Del tabula ubi on se nutri.

Il ha qui guida tu carro,
Altere face tu roba.

Le proprie Sol Immense
Besonia del Spatio.

Nemo progrede solo
- Isto es un lege de Dio.

Emmanuel

(Message recipite per le medium
Francisco C. Xavier)

SI TU DESIRA

Si tu desira esser christiano efectivamente:
perdente, tu vincera in le batalia human;
cedente, tu obtenera le recursos de illo que besonia;

travaliante, tu succedera le proprie felicitate;
pardonante, tu edificara circa de se mesme;
liberante, tu conquirera le alteres;
supportante, tu resistera le tempesta;
renunciante, tu gainara tresoros immortal;
benedicente, tu salvara multos;
suffrente, tu habera plus luce;
sacrificante se, tu trovara le pace;
sudante, tu te purificara;
amante, tu sempre illuminara.

(Ex le libro Agenda Christian,
dictate per le spirito Andre Luiz,
recipite per Francisco C. Xavier)

LE TEMPORE PASSA... ... NON PASSA.

Esque le tempore passa?
Illo non passa in le abysso del corde.
Intra illo, perdura le gratia
del amor, florante in chanson.

Le tempore nos approxima
de plus in plus, illo nos reduce
a un sol verso e un rima
de manos e oculos, in le luce.

Le tempore es tote vestite
de amor e tempore de amar.
Mi tempore e le tue
transcende qualcunque
mesura.

Ultra le amor, il ha nihil,
amar es le summe del vita.
Proque sol qui ama ascolta
le appello del eternitate.

Carlos Drummond de Andrade.
(Ab le revista APOSVALE – anno 03 – n° 32 –
Junio 2004)

-o-o-0-o-o-

**Le union face le fortia. Ma le union
non face sol le fortia... Illo face accider...**

COMO RATIOCINAR CERTE - 4

Fonte: jornal A Tribuna, de 06.05.03.

Autor: Professor Carlos Bússola

Passage Del articulo HISTORIA DEL CONCEPTO DE “FILOSOFIAS”, II

Traducite ab portuguese per Paulino José de Moraes

Reeditate com autorisation ab Fundation Carlo Bússola

(Attention! In interlingua ha duo possibilitates de esser usate le ortografia: le *etimologic* e le *simplificate*. Hic, le traductor face uso del *simplificate*.

“Alcunos dice que le Filosofia es contemplative e alteres, que ilo servi por trovar conceptos ver”.

“Aristoteles intende que, primemente, le Filosofia es observation, meditation e reflexion super celo que ilo es”.

Reprendente le concepto initial de “**filosofia**” como uso del saper, nos nota que in le defluer del historia del homines on dava duo interpretationes a iste definition: alcunos intendeva que le Filosofia es essentialmente contemplative, i.e., per le abstraction ilo servi por prossequer aquello que es ultra le mundo tri-dimensional; alteres intende que ilo servi por trovar le conceptos ver e juste de cosas e fenomenos que permite corrigir e modificar por melior le realitate human. Nos analisa iste interpretation.

Le concepto de “*filosofia*” como contemplation se exhauri in le subjecto que lo realisa. Nos incontra iste tipo de “*filosofia*” Oriente e, generalmente, in tote ilos qui afirma esser le Filosofia le camino por le salvation del Homine, desde le momento in que ilo deveni un abstraction (o fuga?) ab le realitate material.

In Occidente, le Filosofia sempre assumeva un aspecto active, como in le boca de Crespo iste parolas: “*Io audeva parlar, oh Solon!, re le viages que, filosofante (?), tu ha interprendite por*

vider alteres pais!”. Ilos son viages facite por solmente observar, discuter, aprender, visante arrivar a definitiones de conceptos sempre plus perfecte.

Platon anque dice que le fenitios e le egiptios nunquam sera filosofos ver como le grecos, proque iles ha tropo amor al lucro. Pitagoras e su schola constitue le exemplo plus clar de un fraternitate que face le Filosofia alco active por atinger le Sagessa. Aristoteles apuncta le Filosofia como le solution del problema del uso del saper, un vice que le objetivo del Filosofia es “*aquello que non pote esser sinon lo que es*”.

Per iste afirmation Aristoteles tende que, primemente, le Filosofia es observation, meditation e reflexion super “*celo*” (non super aquello que debe esser). A causa de isto, Aristoteles considerava le contemplation le plus alte sorta de vita. Il esseva assi que ile forniva le bases epicuristas, stoicos, cepticos, neoplatonicos, spiritualistas antique e moderne, qui comprende le Filosofia como contemplation e le contemplation como le plus alte sorta de vita (...)

(Attention: A omne illes qui ancora comencia aprender interlingua, debe attentar super iste observation con relation al simplification ortografic. Isto esseva le ortografia usate per le traductor: le “*scripto modernisate*”).

-o-o-0-0-0-

UBI - UNIÃO BRASILEIRA PRÓ INTERLÍNGUA

A UBI é uma associação cultural sem fins lucrativos, juridicamente registrada e fundada em 28 de julho de 1990. Tem por finalidade ensinar e divulgar a interlíngua no Brasil. Anualmente realiza o INTERCON [Encontro Brasileiro de Interlingua], além de oferecer livros e manuais para o aprendizado.

Presidente – Gilson Villas Bôas Passos

Secretário - Paulino José de Moraes

Tesoureiro Ramiro Barros de Castro